

APIRILAK 28

LANEKO SEGURTASUNAREN ETA OSASUNAREN NAZIOARTEKO EGUNA

Lanak eragindako gaixotasunak, langileen osasunerako eta segurtasunerako erronka nagusia.

2026an 30 urte bete dira Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legea indarrean jarri zenetik. Lege horrek, bere garaian, laneko osasunaren eta segurtasunaren lege-esparrua modernizatu zuen Espainian, eta emaitza bikainak lortu zituen, laneko istripu hilgarrien beherakada nabarmenarekin lehen urteetan.

Hala ere, lan-errealitateak aldaketa handiak jasan ditu orduetik. Digitalizazioan izandako aurrerapenek, klima-aldaketaren ondorioek, lan-munduan eta lehen gizonentzat bakarrik ziren lanbideetan emakumeen presentzia handitzeak, langileen zahartzeak, lan-baldintzak, lan-harremanak eta arriskuak aldatzen dituzte, eta horiek dira mende honetan aurrean ditugun erronkak. **Lan-istripuak prebentzio-neurrien gabeziaren ondorio nabarmenena dira oraindik ere, baina lan-jatorriko gaixotasunei erantzun behar diegu; izan ere,** kalte izugarria eta iraunkorra dira langileentzat, eta prebentzio-arloko hondarrak garrantzitsuenetako bat da.

Lan-istripuek behera egin dute, baina 735 heriotza, 12 Euskadin, oraindik ere, onartezinak dira.

Lan-istripuek behera egin dute, bai kopuru absolutuetan, bai intzidentzia-tasetan, azken urtean, baina **lan-istripuek eragindako 735 heriotzek Estatuan eta 12 Euskadin, onartezinak izaten jarraitzen dute.** Jaitsiera hori azaltzen duten arrazoiak pandemiaren ondorengo aldi lan-merkatuan izandako hobekuntzak dira, sindikatuek bultzatutako neurriek esker, hala nola 2021eko Lan Erreforma, EBko Next Generation berreskuratze-funtsen proiektuen garapena edo LGSaren igoerak. Neurri horiek ezbehar-tasari lotutako errezeitate-faktoreak murriztu dituzte, hala nola behin-behinekotasuna eta kontratuen txandakatzea. **Aurrera egitearen eta lan-baldintzak hobetzearen aldeko apustua egiten jarraitu behar da,** zalantzarik gabe, lan-istripuen kopurua jaisten jarraituko baitute.

Baina oraindik asko dago egiteko, Eraikuntzaren sektorean, esaterako, ezbehar-tasa asko igo da. Egoera horrek legeriaren

eguneratzearen beharraz hausnartzera behartzen gaitu, **arriku berriak aintzat hartzeaz gain, langile askoren osasuna eta bizitza hamarkadetan mehatxatzen dituzten arriskuetatik behar bezala babesteko.**

Gaur egun, langileen osasunerako eta segurtasunerako **erronka nagusia lanak eragindako gaixotasunak dira.** Hala ere, ezkutatuta ez daudenean, ikusezin bihurtzen dira.

Langileen osasunerako erronka nagusia lanak eragindako gaixotasunak dira, gizartearentzat ikusezinak direlako.

Jasanezina da lanbide-jatorriko gaixotasunak gutxiestea. Enpresetako arriskuen ebaluazioek askotan hutsuneak izaten dituzte prozesu kronikoei lotutako arriskuen identifikazioan, eta horrek izugarri zailtzen du osasuna behar bezala zaintzea. Eta diagnostikatzen direnean, kasu gehien-gehienetan enpresetako Prebentzio Zerbitzuek eta Gizarte Segurantzarekin elkarlanean diharduten mutuek bideratzen dituzte Osasun Zerbitzu Publikoetara, gaixotasun arruntzat hartuta, behar bezala erregistratzea saihestuz eta beharrezko prebentzio-neurriak hartzea eragotziz. Egoera horri eraginpeko pertsonentzako prestazioen galera eta berez murriztua dagoen Osasun Publikoaren gainkarga gehitu behar zaizkio. Errealitate horren aurrean, enpresa-erakundearen erantzunak ikuspegi okerra eta langileekiko sentsibiltate falta azpimarratzen ditu. **Laneko bajek gora egin dutenez, eskubideak murriztea proposatu dute.** Langileen estatutuan jasotako eskubideak, alde batera utzita gaitzak prebentziozko absentziagatik eta jasanezina den baina orokortua den Osasun Publiko hondatu batengatik agertzen direla. Azpierregera horretatik bereziki pairatzen duen patologia-mota bat laneko minbizia da. Osasun Ministerioaren arabera, urtero **8.700 gizon eta 850 emakume** hiltzen dira laneko esposizioengatik sortutako minbiziengatik.

Hala ere, agente kantzerigenoekiko esposizioagatik gaixotasun profesionaleko 119 parte baino ez ziren jakinarazi

2025ean. Eta, horren aurrean, Jaurlaritzak ez du bete nahi agente horien eraginpean egoteko arriskua duten langileen eta enpresen erregistroa sortzeko konpromisoa, ezinbesteko tresna baita lan-jatorriko minbizi azalaratzeko.

Kalkuluen arabera, 8.700 gizon eta 850 emakume hiltzen dira urtero laneko esposizioen ondoriozko minbiziengatik.

Era berean, ez da baldintza zorrotzagarik onartu kristal-silize arnagarria bezalako kantzerigeno batekin lan egiteko, nahiz eta silikosiak kontrolik gabe gora egin duen azken bi hamarkadetan. **Amiantoaren biktimak ere ahaztuta daude**, ez baitira zuzendu Amiantoaren Biktimen Konpentsazio Funtserako erregelamenduan identifikatutako akatsak, "formalismo" administratibo hutsagatik kalte-ordainak kobratzeko eskubi-dea eskuratzea eragozten ari baitira.

Osasun mentalarekin lotutako arazoak pandemia isil berri bat bihurtu dira, eta, bertan, lanaren antolaketarekin lotutako faktoreek argi eta garbi eragiten ari dira estresa, antsietatea eta depresioa agertzeko garaian, inork hori saihesteko ezer egin nahi duela iruditu gabe. Lan-arrisku psikosozialak, hala nola lan-kargen eta -erritmoen gehikuntzak, sarreratik eratorriak teknologia berriak sortzea, lanaldien luzapena, ordaindu gabeko aparteko orduak, lanaren gaineko kontrol txikia edo lana eta familia uztartzeko ezintasuna daude buruko nahasmenduengatikiko bajen gorakadaren atzean.

2024an, 671.618 aldi baterako ezintasun-egoera erregistratu ziren Espainian, nahasmendu mentalengatik eta portaeragatik, 2016an baino %136 gehiago. Hala ere, gaixotasun horietatik 203 baino ez dira laneko kontingentzia gisa erregistratu izaz.

Desordena mental horiek ez dira lan-istripu gisa jakinarazten, gure herrialdean indarrean dagoen gaixotasun profesionalen koadroaren parte ez direlako. **Zerrenda hori eguneratu egin behar da** lanak eragindako gaixotasun mentalak sartzeko,

baina baita emakumeen patologia espezifikoko batzuk sartzeko ere, hala nola obulutegiko minbizi amiantoarekiko esposizioengatik edo bularreko minbizi gaueko lanak, agente kimikoak edo erradiazio ionizatuak.

Eguzki-erradiazioengatik azaleko minbizi, diesel keak eragindako biriketako minbizi edo kristal-silizeak eragindako gaixotasun erreumatiko autoinmuniko sistemikoak ere falta dira, baina hilgarriak, eguneratu beharreko zerrenda honetan. Lan eta Gizarte Ekonomia Ministerioak iragarri du 2026a Laneko Segurtasun eta Osasunaren urtea izango dela, eta, azkenean, Parlamentuan eguneratze bat izapidetzen hasi da.

Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legea. Ezinbesteko konpromisoa da huts egindako egungo prebentzioa lan-munduko errealitate berrietara egokitzeko. Horregatik, **UGTk talde parlamentarioei eskatzen die erantzukizuna izan dezatela alarma-egoera horren aurrean**, eta onar dezatela pertsonak beren lantokietan babestuko dituen lege berria.

UGTk talde parlamentarioei eskatzen die erantzukizunez jokatzeko alarma-egoera horren aurrean

Halaber, Jaurlaritzak sindikatuekin adostu du Laneko Arriskuen Prebentzioari buruzko Legea garatzeko konpromisoa, arrisku psikosozialei dagokienez, enpresa-jarduerak koordinatzeko egungo dekretua eta Prebentzio Zerbitzuen akreditazioa arautzen duen TIN Agindua aldatzeko konpromisoa.

Apirilaren 28 honetan, urtero bezala, UGTn gogoratu nahi ditugu lan-istripuen eta laneko gaixotasunen biktima izan diren langileak, haien osasuna eta segurtasuna bermatzen ez zituzten lan-baldintza batzuetan lan egiteagatik. Enpresei eskatzen diegu araudia zorrotz bete dezatela, eskatzen diegu botere publikoari prebentzio-legeria lan-munduaren egungo erronketara egokitzeko beharrezkoak diren aldaketei aurre egiteko konpromisoa har dezatela. Bizitza aurrera doa. Laneko istripuak eta gaixotasunak badaude, baina saihestu egin daitezke. **Baina horrek prebentzioa eskatzen du.**